

KÚRIA

2/2015. PJE

A Kúria Polgári Kollégiumának összevont Polgári-Gazdasági Jogegységi Tanácsa, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CXLI. törvény (Bszi.) 34. § (1) bekezdése és a Bszi. 32. § (1) bekezdésének a) pontja alapján a Polgári Kollégium vezetője által a felszámoló jogszabálysértő intézkedése, illetve mulasztása elleni kifogás előterjesztésére megengedett 8 napos határidő jogi természete tárgyában, az egységes ítélezési gyakorlat biztosítása érdekében indítványozott jogegységi eljárásban meghozta a következő

jogegységi határozatot:

A felszámoló jogszabálysértő intézkedése, illetve mulasztása elleni kifogás előterjesztésére megengedett 8 napos határidő eljárásjogi határidő, amelynek elmulasztása igazolási kérelemmel kimenthető.

I n d o k o l á s

I.

A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 51. § (1) bekezdése szerint a felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen a tudomásszerzéstől számított 8 napon belül a sérelmet szenvedett fél, valamint a hitelezői választmány, a hitelezői képviselő a felszámolást elrendelő bíróságnál kifogással élhet. Az adós nevében kifogást a 8. § (1) bekezdésében meghatározott szervek képviselője nyújthat be. A Cstv. 51. §-ában foglaltak megfelelően irányadóak a csődeljárásban is a Cstv. 15. § (3) bekezdése értelmében.

A bírósági gyakorlatban – a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiuma Gazdasági Szakágának kollégiumvezető-helyettese által megjelölt jogerős határozatokból megállapíthatóan – ellentétes álláspontok alakultak ki annak megítélése tárgyában, hogy a Cstv. 51. § (1) bekezdésében a kifogás előterjesztésére engedett 8 napos határidő anyagi jogi, elévülési jellegű határidőnek vagy olyan eljárásjogi határidőnek minősül-e, amelyre a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 103-109. §-ai alkalmazhatók.

Az egyik álláspont szerint a kifogás előterjesztésére engedett 8 napos határidő eljárásjogi határidő, tehát a kifogás nem tekinthető elkésztettnek, ha a beadványt legkésőbb a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adták (Pp. 105. § (4) bekezdés), az esetleges késedelem pedig igazolási kérelemmel kimenthető (Pp. 106-109. §-ai). Az előbb írtaknak megfelelő döntést tartalmaz a Fővárosi Ítéltábla kollégiumvezető-helyettese által hivatkozott 12.Fpkf.43.391/2012/2., 12.Fpkf.43.274/2012/2., 12.Fpkf.45.037/2011/2., 12.Fpkf.43.008/2013/2. számú, valamint a Debreceni Ítéltábla Fpkf.III.30.525/2005., Fpkhf.III.30.040/2012., Fpkhf.IV.30.167/2012. számú, a Pécsi Ítéltábla Fpkf.IV.30.126/2007., 4.Fpkhf.30.313/2013/2. számú, valamint a Kúria Gfv.VII.30.114/2013/6., Gfv.X.30.375/2010/4., Gfv.XI.30.513/2007/6. számú határozata.

A másik álláspont szerint az említett határidő a 4/2003. Polgári jogegységi határozatban (a továbbiakban: 4/2003. PJE) kifejtettekből is következően olyan anyagi jogi, elévülési jellegű határidő, amelynél a jogszabály jogvesztést nem mond ki és a mulasztás kimentésére az elévülés kimentésénél szigorúbb feltételekkel előterjeszthető igazolási kérelem előterjeszthetőségéről nem rendelkezik, amiből az következik, hogy a határidő elévülését a bíróság hivatalból nem állapíthatja meg és a kérelem hivatalbóli elutasításának sincs helye. Az ellenérdekű fél elévülési kifogása esetén pedig a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 6:21.-6:25. §-ai kerülhetnek alkalmazásra. Elévülési jellegűnek minősítette a határidőt a Pécsi Ítéltábla az Fpkhf.IV.30.313/2013/2. számú határozatában, valamint erre vonható le következtetés a Kúria Gfv.VII.30.053/2013/6. számú, Gfv.VII.30.054/2013/6. számú, Gfv.VII.30.056/2013/6. számú, Gfv.VII.30.069/2013/4. számú, Gfv.VII.30.066/2013/5. számú határozataiból.

Az indítványozó szerint az eltérő jogi álláspontot elfoglaló jogerős határozatokra tekintettel a felvetett kérdésben az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi határozat meghozatala szükséges.

II.

A legfőbb ügyész álláspontja szerint a Cstv. 51. §-ának (1) bekezdésében a felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen a tudomásszerzéstől számított 8 napon belül előterjesztett kifogásra vonatkozó határidő anyagi jogi, elévülési jellegű határidőnek minősül.

III.

A Kúria jogegységi tanácsa a kérdés eldöntéséhez elemezte a jogi

szabályozást, a jogintézmény célját és feladatát az alábbiak szerint.

A Cstv. 51. §-a a kifogást a felszámoló törvénysértő intézkedése elleni jogvédelmi eszközként szabályozza, és azt megfelelően alkalmazni rendeli a Cstv. 15. § (3) bekezdése értelmében a csődeljárásban is a vagyonfelügyelő jogszabálysértő tevékenysége vagy mulasztása ellen. A kifogás az előbbi személyek intézkedése vagy mulasztása elleni alanyi jog bírósági érvényesítésének eszköze. A kifogásról a bíróság nemperes eljárásban, a Cstv. rendelkezései alapján dönt. A kifogás előterjesztésére a Cstv. az arra jogosultnak a tudomásszerzéstől számított 8 napos (csődeljárásban 5 munkanapos) határidőt biztosít.

Annak ellenére, hogy a Cstv. 51. §-a a Cstv. hatálybalépése óta többször is módosult, a kifogás előterjesztésére nyitva álló határidőre vonatkozó szabályozás a törvény hatálybalépése óta nem változott. A határidő jogvesztő jellegét a Cstv. nem mondja ki, és nem szól az előterjesztésre nyitva álló határidő elmulasztása esetére igazolási kérelem benyújtásáról sem. Magából a Cstv. rendelkezéséből nem állapítható meg, hogy anyagi jogi, vagy eljárásjogi határidőről van-e szó. Ennek megállapításához meg kell vizsgálni a felszámolási eljárás keretében előterjeszthető kifogás jogintézményének rendeltetését, összevetve a felszámolási eljárás, mint nemperes eljárás jogi jellegével és az abban résztvevőknek biztosított egyéb jogokkal és kötelezettségekkel.

A jogirodalom egyértelműen megkülönbözteti az anyagi jogi és az eljárásjogi határidőket. Ebben a körben következetes az az álláspont, hogy amennyiben egy eljárás megindítására vonatkozó határidő anyagi jogi, de nem jogvesztő jellegű határidőnek minősül, úgy a határidő elmulasztása esetén a Pp-nek az igazolási kérelemre vonatkozó szabályai nem alkalmazhatók. A Pp. e rendelkezései ugyanis a perbeli cselekmények elmulasztásának kimentésére szolgálnak, az eljárás megindítására vonatkozó beadvány benyújtása pedig még nem minősül perbeli cselekménynek.

Az anyagi joginak minősülő határidő a jogirodalom megállapításai szerint jogvesztő, vagy elévülési jellegű határidő lehet. A bírósági eljárást megindító keresetlevél vagy kérelem késedelmes benyújtásáról szóló 4/2003. polgári jogegységi határozat - a jogirodalomban és a bírói gyakorlatban kialakult álláspontnak megfelelően - egyértelműen akként foglalt állást, hogy a jogszabályban megállapított keresetindítási határidő nem a bírósági eljárás része, az az anyagi joghoz kötődik és mint ilyen szükségképpen anyagi jogi természetű. A keresetlevélnek a bírósághoz történő benyújtása nem perbeli cselekmény. A bírósági út az igényérvényesítés önálló szakasza.

Az említett polgári jogegységi határozat leszögezte, hogy a

jogvesztés súlyos következménye csak a jogszabály kifejezett rendelkezése alapján állhat be. A jogvesztéssel nem járó anyagi jogi határidő elévülési jellegű. A jogegységi határozatban foglalt megállapítás valójában csak kíváncsi volt. Például a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXIV. törvény 98. § (1) bekezdése a közkereseti társaság esetében az új tag bejelentésére három hónapos jogvesztő határidőt jelölt meg, míg lényegében a közkereseti társaság altípusának tekinthető betéti társaság vonatkozásában ugyanezen törvény 104. § (2) bekezdésének a) pontja a három hónapos határidőt a jogvesztésre való utalás nélkül határozta meg. A bírói gyakorlat az anyagi jogi határidőt mindkét esetben - analógia alapján - jogvesztőnek minősítette (lásd pl. a Cgf.31.635/2000/2. számú határozatot). Az előforduló kodifikációs hibák miatt a jövőben sem zárható ki, hogy egy-egy anyagi jogi határidő vonatkozásában a bírói gyakorlat indokolt esetben analógiát alkalmazzon.

Anyagi jogi határidő esetében a 4/2003. PJE és a jogirodalom álláspontja is az, hogy a bírósági eljárást megindító beadványnak a határidő utolsó napján, a hivatali idő végéig a bíróságra meg kell érkeznie (Pp. 103. § (5) bekezdés). Ilyenkor az eljárást megindító beadvány vonatkozásában nem alkalmazható a perbeli cselekményekre irányadó Pp-beli rendelkezés, miszerint a határidő nem tekinthető elmulasztottnak, ha az azt benyújtó személy az iratot a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adja (Pp. 105. § (4) bekezdés).

Amennyiben a jogszabály a keresetindításra úgy ír elő határidőt, hogy elmulasztásához nem fűzi a jogvesztés következményét, a mulasztás kimenthető. A 4/2003. PJE III. pontjában számos olyan, a jogegységi határozat megszületésekor hatályos jogszabályt említ, amely az anyagi joginak tekintendő keresetindítási határidőhöz az igazolási kérelem előterjesztésének lehetőségét kapcsolja, a határidő elmulasztásának kimenthetősege érdekében. A jelen eljárásban előterjesztett indítványban felsorolt határozatok egy része is - bár a kifogás előterjesztésére nyitva álló határidőt anyagi jogi, elévülési határidőnek minősíti - arra utal, hogy a Cstv. 51. §-ában foglalt határidő elmulasztása csak akkor állapítható meg, ha a kifogást benyújtó személy igazolási kérelmet nem terjesztett elő, tekintet nélkül arra, hogy maga a Cstv. szabályozása az igazolási kérelem előterjesztésének lehetőségéről nem tesz említést.

A kifejtettekből megállapítható tehát, hogy mind a jogalkotó, mind a jelenlegi bírói gyakorlat az anyagi jogi és eljárásjogi határidők elmulasztásának jogkövetkezményeit meglehetősen következtetlenül alkalmazza, gyakran az anyagi jogi határidőnek minősített határidő esetében is a Pp-ben szabályozott eljárásjogi kimentési lehetőségre utal. (Ez napjainkban is előfordul a jogszabályalkotás során.

Például a Pp. 343. § (3) bekezdése a sajtó-helyreigazítási perben a keresetindításra nyitva álló 15 napos határidő elmulasztása esetére biztosítja az igazolási kérelem előterjesztésének lehetőségét.) Mivel számos jogszabály az anyagi jogi határidőkhöz kapcsolódóan is a mulasztás kimentésének eszközeként az igazolási kérelem előterjeszthetőségére utal, így a 4/2003. PJE alappal állapította meg, hogy abban az esetben, ha az anyagi jogszabály az igazolás előterjesztésére lehetőséget ad, úgy az anyagi jogi, elévülési jellegű határidő esetében is az igazolási kérelem előterjesztésére vonatkozó Pp-beli rendelkezések irányadók.

Valójában anyagi jogi, elévülési jellegű határidő esetében a kimentésre - dogmatikailag helyesen - az elévülés nyugvására és megszakadására irányadó szabályokat kell alkalmazni. A keresetlevél (kezdő irat) bírósághoz történő benyújtása ugyanis nem perbeli cselekmény, ebből következően a Pp-nek a perbeli cselekmények elmulasztásához kapcsolódó, az igazolásra vonatkozó szabályai nem alkalmazhatók. Az ilyen határidők esetében kimentési lehetőségként korábban a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 326-327. §-ában foglalt, a követelés érvényesítésének menthető okból történő elmulasztására vonatkozó rendelkezései szolgáltak, jelenleg pedig az új Ptk. 6:24-6:25. §-ának előírásai irányadók. Például a régi Ptk. 236. § (3) bekezdése a megtámadási határidő elmulasztásával kapcsolatban ezt a kérdést egyértelműen és világosan rendezte. A (3) bekezdés szerint a megtámadási határidőre az elévülés nyugvásának és megszakadásának szabályai megfelelően irányadók. Az új Ptk. 6:89. §-a ez utóbbi rendelkezést nem tartalmazza, ugyanakkor az új Ptk.-hoz fűzött jogirodalmi magyarázat egyértelműen utal arra, hogy az egyéves megtámadási határidő elévülési természetű, vonatkoznak rá tehát az elévülés nyugvásának és megszakadásának szabályai.

Anyagi jogi határidőt eljárási jogszabály is megállapíthat, ebből következően a Cstv.-ben meghatározott határidők vonatkozásában is minden esetben vizsgálni kell, hogy a határidő anyagi jogi vagy eljárásjogi határidőnek minősül-e. Abban az esetben, ha a határidő anyagi jogi természetű, úgy a Cstv. 6. §-a (3) bekezdésének visszautalása a Pp. szabályainak alkalmazhatóságára, nem releváns. A Cstv. 6. § (3) bekezdése ugyanis eljárási kérdésekben utal vissza a Pp. rendelkezéseire, mint olyanokra, amelyeket a Cstv. külön szabályozása hiányában megfelelően alkalmazni kell. Maga a jogalkotó a Cstv. 51. §-ában az igazolási kérelem előterjesztését nem tette lehetővé, ezért, ha az ott meghatározott határidő anyagi joginak minősül, az igazolási kérelem előterjeszthetősége fel sem merül, mert anyagi jogi határidő esetében az igazolás jogintézménye csak a jogalkotó kifejezett rendelkezése alapján kerülhet alkalmazásra.

Valójában tehát az eltérő joggyakorlatot kiváltó probléma

megoldásához annak a kérdésnek az eldöntése szükséges, hogy a Cstv. 51. § (1) bekezdésében foglalt határidő milyen jogi természetű. A Cstv. hatályos 22. § (1) bekezdése értelmében a felszámolási eljárás megindítására hivatalból, az adós, a hitelező, vagy a végelszámoló kérelmére, a cégbíróság értesítése, illetve a büntető ügyben eljáró bíróság értesítése alapján kerülhet sor. A bírósági eljárást megindító kérelem tehát az a kérelem, amelyben a felsoroltak a fizetéseképtelenség megállapítását és a felszámolás elrendelését kéri. Amennyiben ezen kérelem előterjesztésére a Cstv. határidőt állapítana meg, úgy az anyagi jogi határidő lenne, aszerint minősülne jogvesztőnek, vagy elévülési jellegűnek, hogy a Cstv. ebben a körben milyen rendelkezést tartalmazna. A kérelem előterjesztésére vonatkozóan azonban a Cstv. határidőt nem állapít meg.

A Cstv. 51. § (1) bekezdése alapján a felszámoló jogszabálysértő intézkedése, vagy mulasztása miatt előterjeszthető kifogásra vonatkozó határidő anyagi jogi, elévülési jellege arra tekintettel merülhetett fel a bírói gyakorlatban, mert ebben az esetben külön ügyszámon (Büsz. 62. § b) pont), a felszámolási eljáráson belül, elkülönült eljárás lefolytatása történik meg a felszámolást elrendelő bíróság előtt. Ha e határidőt anyagi jogi határidőnek kellene tekinteni, amely esetében a határidő elmulasztása miatt nincs helye igazolási kérelem előterjesztésének, a határidő elmulasztása esetén a régi Ptk-nak, illetve az új Ptk-nak már ismertetett, az elévülés nyugvására és megszakadására vonatkozó szabályozása lenne irányadó. Ebből következően a határidő elévülését a bíróság hivatalból nem állapíthatná meg, és csak az ellenérdekű fél elévülési kifogása alapján lehetne a határidő elmulasztásának tényét vizsgálni. Ez a jogi megoldás olyan hosszú ideig fennálló kimentési lehetőséget biztosítana a határidő elmulasztása miatt, amely nyilvánvalóan nem egyeztethető össze a csőd- és a felszámolási eljárásban benyújtható kifogás jogintézményének rendeltetésével és céljával. A jogalkotó a felszámolási eljárás lefolytatásának menetére számos, jellemzően eljárásjogi határidőt állapít meg (Cstv. 28. § (2) bekezdés f) pont, 37. § (2)-(3) bekezdés, 34. § (1) bekezdés, Cstv. 50. § (2) bekezdés, stb.) annak érdekében, hogy az eljárás lefolytatása mielőbb megtörténhessen. A felszámolási eljárás elhúzódása súlyos sérelmet jelent a hitelezőknek és általában nem szolgálja az adós érdekeit sem. Az eljárás nemperes jellegével, a szabályozás logikai rendjével nem egyeztethető össze a Cstv. 51. § (1) bekezdésében meghatározott határidőnek az az értelmezése, amely a kifogás előterjesztője számára a kifejezetten rövid törvényi határidő elmulasztása esetén, akadályoztatásra hivatkozással, annál jóval hosszabb kimentési határidőt biztosít. Magyarország Alaptörvényének 28. cikke egyértelműen előírja, hogy a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét azok céljával összhangban kell értelmezniük. Erre és a már kifejtettekre tekintettel a kifogás

előterjesztésére nyitva álló határidő csak eljárásjogi határidőnek minősülhet, amelyre vonatkozóan a Cstv. 6. § (3) bekezdése alapján a Pp. szabályai megfelelően alkalmazandók. Tehát a kifogás előterjesztésére vonatkozó eljárásjogi határidőt elmulasztó fél a Pp. 105-109. §-ai szerint igazolási kérelemmel élhet, és irányadók a határidők számítására vonatkozó rendelkezések is (Pp. 103-104. §).

Ezt az álláspontot alátámasztja a korábbi, a Cstv. hatályba lépését követően kialakult joggyakorlat is. A BH 1996. 118. számú jogesetben a Cstv. 51. § (1) bekezdésében írt határidőt a bíróság egyértelműen eljárási határidőnek minősítette azzal, hogy e határidő elmulasztása igazolási kérelemmel orvosolható. Hasonló megállapítást tartalmaz a BH 1999. 327. jogeset indokolása, amely szintén leszögezi, hogy a Cstv. 51. § (1) bekezdésében meghatározott határidő eljárási határidő. A jogirodalom a Cstv. 51. § (1) bekezdésében meghatározott határidőt következetesen eljárásjogi határidőnek tekintette.

IV.

A kifejtett indokok alapján a jogegységi tanács a rendelkező részben foglaltak szerint határozott és határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi.

Budapest, 2015. január 28.

Dr. Török Judit s.k.
a jogegységi tanács elnöke

Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k.
előadó bíró

Dr. Csőke Andrea s.k.
bíró

Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k.
bíró

Dr. Farkas Attila s.k.
bíró

A kiadmány hitelével:

(Safranyikné Nyáregyházi Klára)
tisztviselő, bírósági ügyintéző